

de neutrale, og det har været Statsmagtens Opgave ved en Række Foranstaltninger at søge at fjerne eller afsvække de farlige Følger af disse økonomiske Tilstande. Her i Landet er der som i øvrigt i de fleste andre Lande truffet en Række almindelige regulerende Foranstaltninger i Form af Udførselsforbud, Forbud mod at anvende Produkter til andre Formaal, end Samfundet finder nyttigst, begrænset Eksport, Tilbageholdelse af bestemte Dele af Eksporten til Hjemmeforbruget til en bestemt Pris, Maksimalpriser paa indenlandske Varer, aftalte og kontrollerede Priser paa forskellige baade inden- og udenlandske Varer og en Række andre Foranstaltninger, som jeg ikke her skal komme nærmere ind paa, men som for øvrigt foreligger for det høje Ting i de Hvidbøger, som regelmæssigt er tilstillede Tingets Medlemmer, og som endelig er skildrede i en samlet Oversigt over det første Krigsjaar. Ved disse Foranstaltninger har det været Hensigten at opretholde Produktionen, men samtidig at sørge for, at Priserne paa de vigtigste Levnedsmidler her i Landet ikke oversteg det rimelige, den Pris, som vel sikrede Producenten et Udbytte af hans Arbejde, men dog ikke tillod ham paa disse de almindeligste Levnedsmidlers Omraade at tage hele den Overpris, som fremkom ved de forvirrede Forhold i Verden, der jo har opløst Verdensmarkedet i en Række af forskellige Markeder med højst forskellige Priser, nogle Steder Priser, som er fremkommet ved ekstraordinær Mangel af forskellig Art.

Dette Lovforslag, som her foreligger, er da fremsat i den Hensigt at bemyndige til Tillægsforanstaltninger ud over, hvad Staten i saa Henseende har foretaget og nødvendigvis vedblivende maa foretage. Det første, man vil spørge om, er da, om det er nødvendigt at fremsætte et saadant Forslag, og jeg tror, det fra alle Sider er erkendt, at Nødvendigheden er til Stede. Ved et stort Møde, som afholdtes af Byerhvervene, blev paa en ganske træffende Maade, tror jeg, den økonomiske Tilstand i Landet skildret saaledes, at Erhvervene befandt sig i Opblomstring, ikke blot de enkelte erhvervsdrivende, som havde faaet Krigsleverancens eller Hausspekulationens Apfelsin i deres Turban, som Taleren sagde, men den almindelige Prisstigning havde sikret en lang Række af Landets Producenter rig Fortjeneste. Dette var den ene Side af Billedet, et blomstrende Erhvervsliv med rig Fortjeneste for en Række af Landets Producenter. Men den anden Side, som stilledes heroverfor, var Smalhans i en

Række Smaaborgerhjem, hos Smaaskippere, Smaamestre og smaa handlende, og en ligefrem Nød i mange Hjem med smaa faste Indtægter. Til det første svarer det andet, og det andet Billede er fremkaldt ved det første. Det er just Prisstigningen, der har sikret Producenterne rig Fortjeneste, og det er just det paa ejendommelig Maade opblomstrende Erhvervsliv, som har fremkaldt Smalhans og Nød.

Ikke desto mindre er der, skønt jeg tror, at dette Billede er rigtigt, fra anden Side udtalt, at der vel ikke er saa megen Nød her til Lands, som man i Grunden kunde have ventet, og dette skyldes et ganske særligt Forhold, nemlig dette, at Arbejdsløsheden ikke har hjemstøgt vort Samfund paa den Maade, som man havde kunnet frygte, i alt Fald naar man tænkte paa den Frygt og Bekymring, hvormed vi ved Krigens Udbrud saa paa det økonomiske Livs Vilkaar. Arbejdsløsheden er, fordi Erhvervene har kunnet holdes vedlige, ikke større end den normale, idet der er Beskæftigelse at faa. For saa vidt kan man altsaa sige, at det mest skrigrædende Vidnesbyrd om Nød og Sult, som en voldsom Arbejdsløshed til alle Sider frembringer i Samfundet, er ikke til Stede. Men det andet Billede, Smalhans og Nød i Smaaborgerhjem, fremkommer ved det Tryk, som fremkaldes af den almindelige Dyrtid og den ekstraordinære Prisstigning, der er beregnet til at være 30 pCt. af de almindeligste og nødvendigste Husholdningsartikler. Dette Tryk hviler paa langt den overvejende Del af Befolkningen, den, som ikke har kunnet forøge sine Indtægter ud over, hvad den havde før Krigens. Den vil faktisk se disse Indtægter slaa mindre til, 30 pCt. mindre til, og det vil for mange Hjem med smaa Indtægter betyde faktisk forringede Vilkaar og et saadant Tryk paa Livet, at det maa erkendes, at det er nødvendigt at træffe yderligere Foranstaltninger.

Endelig staar vi overfor en Vinter og kommende Maaneder, for hvis Vedkommende vi maa erkende, at vi ikke med nogen som helst Sikkerhed kan sige, hvorledes det økonomiske Liv videre vil udvikle sig. Det, der nu ser blomstrende ud, kan ved Forandring i Vilkaarene for det økonomiske Liv forvandles til svær Nød, og Arbejdsløshed kan indtræde. Det vil derfor være rigtigt, at man er rustet til at tage imod kommende Vanskeligheder. Jeg tror, at alle har erkendt, at det da er nødvendigt, at et saadant Forslag lægges paa Rigsdagens Bord.

Og i det andet høje Ting har endvidere